

מראי מקומות - פסחים

צב.

ו. שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר וכו' הקשה השפת אמת, מדוע פירשו החשש לשנה הבאה, הלא גם בשאר ימות השנה יש לחשוש, שיאמרו טמא מת מותר לאכול בקדשים. ותירץ שבשאר ימות השנה גם בית שמאי מודים שאסור בקדשים בלא הזאת שלישי ושביעי, אלא שבפסח סוברים בית שמאי שלא העמידו דבריהם במקום כרת, ולבית הלל אף שבשאר ימות השנה עושים היכה, מ"מ אין די בזה, שעדיין יסבור הגר שבפסח נדחה כל טומאת מת, וכשיטמא לשנה הבאה, יסבור שמותר לעשות פסח בטומאה כמו אשתקד, לכן גם בפסח העמידו דבריהם. ובמנחת חינוך (מצוה ה אות כ ד"ה ומה) כתב שה"ה לכל השנה, אלא שנקטו פסח להשמיענו, שהעמידו דבריהם אפילו במקום כרת [ומשמע שסובר שמחלוקת ב"ש וב"ה היא גם בשאר ימות השנה]. עוד כתב, שלא דוקא אם נטמא בע"פ, אלא אפילו בג' או ז' ימים מקודם, שייכת גזירה זו, ע"ש מש"כ בזה.

ז. הזאה שבות ואינו דוחה את השבת רש"י לעיל (סה): פירש שנראה כמתקן גברא, ועיין במה שכתבנו לעיל (סט) לענין מש"כ שם רש"י טעם אחר, ובמש"כ הצ"ח שם ליישב דבריו.

ח. כך אין מביאין אותו דרך גגות וכו' פירש רש"י, שאף שרשויות דרבנן, ועל ידי זה ידחה הפסח, כיון דמילת זכריו ועבדיו מעכבת הפסח, מכל מקום העמידו דבריהם במקום כרת דפסח. והקשה הרש"י, שהרי יתכן לפרש שבריייתא זו היא בשאר שבתות השנה, ומניין לנו שמדובר גם בערב פסח. ועוד, הרי כיון שאסור לו למול, שוב אין אנו קוראים באביו 'המול לו כל זכר', ולא תהא מעכבתו מלעשות פסח. ולכן פירש שכוונת הגמרא לענין כרת של מילה, ואף שהאב עצמו אינו ענוש כרת על ערלת בנו, והבן כשהוא תינוק ודאי לא שייך עתה כרת, מ"מ היא מצוה שיש בה כרת. והשער המלך (ק"פ פ"ט ה"ט ד"ה ואולם) יישב פירוש רש"י, שכיון שהיה יכול להביא האיזמל מערב שבת, קוראים בו 'המול לו כל זכר' לפי שהיה יכול למולו, ומילת זכריו מעכבתו.

ט. ואמר רבי יוחנן דבר תורה אפילו עשה אין בו פירוש, ועל כן הוא נכלל בדברים שלא העמידו דבריהם במקום כרת. והקשה רעק"א, שהרי אפילו אם באמת היה עשה גמור, מ"מ היה נדחה מפני קרבן פסח (ע"ש מקורו), וא"כ איך כללו את המצורע בדברים שלא העמידו, והניח בצע"ג. ובקובץ הערות (סי' י"ג אות י"א) צידד לתרץ, שהיה שייך לומר שאף שאם היה מדאורייתא היה נדחה, מ"מ אם הוא מדרבנן יתכן שלא היה נדחה, שפעמים החמירו באיסור דרבנן יותר מאיסור תורה, ולזה מנו מצורע בכלל אלו שלא העמידו דבריהם, וע"ש מה שהקשה על זה.

א. אונן טובל ואוכל את פסחו לערב פירש רש"י, שאף אם עדיין לא נקבה, אין אנינות מן התורה אלא ביום. והקשה בלקוטי הלכות (זבחים ק: זבח תודה ד"ה ומי איכא), שבגמ' זבחים (שם) מבואר, שאפילו אם קברוהו אחר שקיעת החמה אסור לאכול הפסח בלילה, וכל שכן בשלא נקבר עדיין, והניח בצע"ג.

ב. ובית הלל אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר נסתפק המנחת חינוך (מצוה ה אות כ) בעבר הגר והקריב קרבן פסח תוך שבעה האם יצא ידי חובתו, האם מכיון שאין זה אלא תקנה דרבנן, כמבואר בהמשך הגמ', אבל מדאורייתא הוא טהור גמור, יצא ידי חובתו, ופטור מפסח שני, אף שמדרבנן אינו ראוי לאכילה, או שמאחר ובשעה שנזרק הדם לא היה ראוי לאכילה, אף שזה רק מדרבנן לא יצא אפילו מן התורה, וצידד שלא גרע מזקן שאינו יכול לאכול כזית, שאין יוצא בקרבן פסח, ואף הגר אינו יכול לאכול ואינו יוצא ידי חובה גם מן התורה.

והוסיף שלפי פסק הרמב"ם שמי ששגג או נאנס ולא עשה פסח ראשון, אם הזיד ולא עשה השני חייב כרת, א"כ גם גר זה אם הזיד ולא עשה שני חייב כרת, ואף שמי שהיה טמא בראשון, והזיד ולא עשה שני, פטור מכרת, גר זה לא היה טמא מן התורה, אלא שהיה אנוס בראשון מלאכול, ולכך אם הזיד בשני יתחייב כרת.

ג. קא סבר אנינות לילה דרבנן הקשה השער המלך (מעה"ק פ"ג הי"ג ד"ה ומ"מ נראה), שהרי גם הלילה הוא יו"ט, ואין אנינות ביו"ט, ומדוע אמרו משום אנינות לילה דרבנן, ולא אמרו שאין אנינות ביו"ט. והוכיח מזה, שרק לענין אנינות של דבריהם אין אנינות ביו"ט, אבל אנינות של תורה, דהיינו לענין איסור אכילת קדשים, נוהגת היא גם ביו"ט.

ד. קא סבר אנינות לילה דרבנן הקשה התפארת ישראל (יכין ל"ח), שאפילו אם אנינות לילה דאורייתא, יבא עשה של אכילת פסח וידחה לא תעשה דאונן. ותירץ, שאין אכילת פסח מעכבת, והרי זה כאכילת שאר קדשים, שאף שיש מצוה באכילתם גילתה תורה שאינה דוחה לאנינות.

ה. גבי קדשים העמידו דבריהם במקום מצוה פירש רש"י, שהמצוה היא העשה של 'ואכלו אותם אשר כפר בהם'. והעיר הדבר שמואל על שיטת הרמב"ם שאין מצות עשה על הבעלים לאכול קדשים, שאם כן לאיזו מצוה כוונת סוגייתנו. וכתב שמוכח מזה כדברי השאגת אריה (סי' ל"ג בקונטרס אחרון), שאף הרמב"ם מודה שיש מצות עשה כאכילת קדשים, אלא שסובר שכיון שאין אכילת הבעלים מעכבת לכך אין ראוי למנותה למצוה בפני עצמה, אלא היא חלק מחלקי מצות הקרבן, וכיון שהיא מחלקי המצוה מובן שאמרו על זה 'העמידו דבריהם במקום מצוה'.